

Bartłomiej Rogalski

Chocicza Wielka, st. 4, gm. Września,
woj. poznańskie, AZP 54-33/-

Informator Archeologiczny : badania 30, 204-205

1996

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

scowości określono roboczo jako 20a). Ze względu na dotychczasowe wyniki prac oraz fakt ciągłego niszczenia stanowiska przez orkę, badania powinny być kontynuowane, zwłaszcza w części północno-zachodniej stanowiska, bezpośrednio sąsiadującej z grodziskiem i jeziorem Archidiakonka.

CHLEWO, st. 1,
gm. Grabów,
woj. kaliskie,
AZP 72-38/29

- grodzisko wczesnośredniowieczne (X/XI w.)

Badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Grzegorza Teske. Pierwszy sezon badań. Wykop (1,2 x 2 m) wytyczono we wschodniej części stanowiska, wzdłuż linii wschód-zachód, w miejscu, gdzie fragment wału obronnego był stosunkowo najlepiej zachowany – około 1,2 m wysokości (!). Sondażem objęto również pas ziemi przylegający do wału od strony wewnętrznej i zewnętrznej. Przebadano powierzchnię 40 m².

W budowie wału obronnego wyróżnić można dwie fazy. W pierwszej w celu stabilizacji podłoża wyłożono powierzchnię w pasie szerokości około 4 m drewnem, następnie w odległości około 2 m od siebie zagłębiono w grunt drewno tworzące dwie ściany skrzyni. Nie jest znane, jak dotąd, położenie pozostałych jej boków. Na podstawie zachowanych fragmentów można sądzić, iż pierwotna wysokość konstrukcji wynosiła nie mniej niż 1,8 m. Skrzynię wypełniono piaskiem, którym obsypano od strony wnętrza grodu również jej podstawę. Piasek do tego celu wybierano nierównomiernie z obydwu stron budowanego wału. W odległości około 3,5 m od ściany zewnętrznej, na krańcu powstałego zagłębienia osadzono pod ostrym kątem podwójny rząd czostków, wkopanych na głębokość prawie 70 cm. Pozostałe fragmenty wystawały z ziemi na wysokość około jednego metra. Od strony dziedzińca grodu przysypano ją warstwą ziemi w celu stabilizacji ich położenia. Z kolei powierzchnię zawartą między skrzynią a czostkami wypełniono drewnem ułożonym w konstrukcji rusztowej. Do tego celu użyto różnej wielkości drewnianych, a przerwy między nimi wypełniono piaskiem. Łącznie konstrukcja skrzyniowo-rusztowa utworzyła wał o szerokości u podstawy około 7 metrów. Po pewnym czasie ściany konstrukcji skrzyniowej, zwłaszcza od strony wnętrza grodu, uległy zniszczeniu – wraz z piaskiem obsunęły się na nasyp przylegający do skrzyni, być może nie wytrzymały naporu piasku zalegającego we wnętrzu konstrukcji. Z podobnych powodów, choć nie tak katastrofalnie, przedstawiał się stan techniczny konstrukcji rusztowej, gdzie butwienie poszczególnych elementów drewnianych powiązane było z jednoczesnym naturalnym osiadaniem wypełniającego ją piasku. W drugiej fazie rozpoczęto reperację części wału od strony wnętrza grodu oraz przebudowę jego partii zewnętrznej. Naprawa polegała na uzupełnieniu ubytków i nadsypaniu piaskiem nasypu, na który opadła ściana z konstrukcji skrzyniowej. W ten sposób powstał znacznie wyższy niż pierwotnie nasyp, który być może dorównywał swoją wysokością górnej krawędzi konstrukcji skrzyniowej. Jej powierzchnię wzmocniono, układając na nim stosunkowo zwarty bruk kamienny z małych i średnich kamieni. Od strony zewnętrznej wał wyrównano, a następnie nasypano na jego powierzchnię piasek, zasypując przy tym czostki, przez co poszerzono go od tej strony o kolejne 2,5 m. Na tak przygotowanej podstawie wzniesiono konstrukcję drewnianą przekładkową, z około półmetrową odsadzką. Z drugą fazą można łączyć również drewnianą budowlę o konstrukcji przekładkowej, która zalegała w przykopie na dziedzińcu grodu. Ponieważ nie została odsłonięta w całości, o jej przeznaczeniu nic pewnego powiedzieć nie można – być może jest to fragment ulicy wyłożonej drewnem. Poza tym z fazą tą należy wiązać zlokalizowaną na dziedzińcu jamę odpadową. Koniec fazy drugiej, a zarazem użytkowania grodu, wyznacza pożar, który spowodował ostateczne zniszczenie konstrukcji drewnianych wału i odsłoniętych elementów zabudowy. W zespole pozyskanych zabytków zdecydowanie przeważają fragmenty naczyń całkowicie obtaczanych nad obtaczanymi w partiach górnych. Ornament w postaci różnych układów linii poziomych, falistych, pokrywający garnki w górnych ich częściach, stwierdzono przede wszystkim na fragmentach naczyń całkowicie obtaczanych. Na podstawie pozyskanych zabytków można sądzić, że gród w Chlewie, o powierzchni około 0,4 ha, wybudowano na przełomie X i XI wieku. Badania będą kontynuowane.

CHOCICZA WIELKA,
st. 4, gm. Września,
woj. poznańskie,
AZP 54-33/-

- ślad osadnictwa kultury amfor kulistych (neolit)
- osada wczesnośredniowieczna (faza B-D)

Ratownicze badania wykopaliskowe w związku z budową autostrady A2 (stanowisko A2 – 304), przeprowadzone przez mgr. Bartłomieja Rogalskiego (Ośrodek Naukowo-Konserwator-

ski PKZ sp. z o.o. w Poznaniu). Finansowane przez Agencję Budowy i Eksploatacji Autostrad. Pierwszy sezon badań. Przebadano powierzchnię 77 arów.

Odkryto 80 obiektów archeologicznych, z czego 34 przypada na wczesne średniowiecze, 1 to obiekt kultury amfor kulistych. Pozostałe obiekty, w części stanowiska zniszczonej przez wcześniejsze wydobywanie torfu, nie mają ustalonej chronologii, ponieważ brak było materiału w ich wypełniskach. Ze względu na niejasną sytuację stratygraficzną, w tej partii stanowiska wykonano sondáže. Spośród odkrytych obiektów najciekawsze były mieszkalne, których odkryto 13. Miały one od 2,4 do 6,5 m średnicy i do 0,5 m głębokości. Trzy największe posiadały wokół ślady po słupach. Uwagę zwrócił obiekt nr 45, w rzucie płaskim idealnie kolisty (średnica 3 m, miąższość 0,3 m), którego wypełnisko stanowił czysty, wapienny margiel. Ceramika znaleziona w obiektach pozwala datować je na fazy B-C wczesnego średniowiecza. Fragmenty naczyń charakteryzowały się dużymi rozmiarami, co pozwalało na miejscu rekonstruować ich formy. Wyróżniono fragmenty obtaczane przykrawędnie, górą do połowy i całkowicie, ze śladami obmazywania, zdobione dookoła skośnymi pasmami żłobków oraz motywem dookólnych linii falistych. Wśród form naczyń wyróżniono naczynia o archaicznej, jajowatej linii brzośca oraz dwustożkowate o zagiętym wylewie. Trzy fragmenty den miały ślady po osi koła garncarskiego. Znaleziono także fragment przedmiotu glinianego, będącego prawdopodobnie fragmentem zabawki dziecięcej. Wszystkie fragmenty ceramiki były grubościennie i miały grubą domieszkę, charakteryzowała je ponadto zła jakość wypału, powodująca kruchość ceramiki. Rozplanowanie osady wskazuje, iż była to osada typu okolicowego. Osada w Chociczy Wielkiej leży w niewielkiej odległości od współczesnego sobie grodziska w Gieczu z romańskim palatium książęcym.

Planuje się kontynuowanie badań.

CHRZELICE, st. 1,
gm. Biała,
woj. opolskie,
AZP 93-35/5

• grodzisko wczesnośredniowieczne (VIII-IX w.)

Ratowniczo-rozpoznawcze badania wykopaliskowe, przeprowadzone przez mgr. Klemensa Macewicza (Konserwator Zabytków Archeologicznych w Opolu). Finansowane przez Urząd Miasta i Gminy Biała. Pierwszy sezon badań. Stanowisko odkryte w okresie międzywojennym, badane było powierzchniowo w latach 1930-1939 i w 1958 r. oraz sondażowo w latach 1966-1967 (Zbigniew Bagniewski i Stanisław Pazda). W sezonie 1996 założono 2 wykopy o łącznej powierzchni 120 m².

Celem badań było uwidocznienie stopnia zagrożenia stanowiska orką, w celu uzasadnienia i przyspieszenia starań o zmianę formy użytkowania gruntu i przeznaczenia go na teren zielony. Odsłonięto wał grodu i podgrodzia, zasypiska fos oraz część grodziska, w której odkryto ślady produkcyjne w postaci żużli dymarkowych i być może przekuwalni, ale nie znaleziono pozostałości zabudowy mieszkalnej. Pozyskano znaczną ilość materiału zabytkowego. Uściślono dotychczasowe dane na temat wielkości i konstrukcji poszczególnych elementów obronnych grodu.

Ciechrz, st. 26 (GAZ 371),
gm. Strzelno, woj. bydgoskie

patrz: młodszy okres przedrzymski – okres wpływów rzymskich

CIECHRZ, st. 34
(GAZ 376B),
gm. Strzelno,
woj. bydgoskie,
AZP 47-39/-

• osada wczesnośredniowieczna

Ratownicze badania archeologiczne na trasie gazociągu tranzytowego Rosja-Niemcy, przeprowadzone przez Ryszarda Kirkowskiego. Koordynacja prac doc. dr hab. Lech Czerniak (Zespół ds. Ratownictwa Archeologicznego Instytutu Archeologii i Etnologii PAN Oddział w Poznaniu). Finansowane przez EuRoPol Gaz SA. Stanowisko odkryte w trakcie nadzorów wykonywanych podczas prac budowlanych. Przebadano powierzchnię 5,4 m².

Odkryto 2 obiekty wczesnośredniowieczne (w tym jedno palenisko).

Dachnów, st. 10,
gm. Cieszanów, woj. przemyskie

patrz: okres nowożytny